

Załącznik
do Uchwały Nr VII/56/2011
Rady Powiatu w Puławach
z dnia 20 kwietnia 2011r.

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE PUŁAWSKIM
NA LATA 2011 - 2015

Spis treści

Wprowadzenie

1. Charakterystyka zjawiska przemocy.
2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
– akty prawne.
3. Charakterystyka zjawiska przemocy w powiecie puławskim – diagnoza.
4. Cele Programu.
5. Odbiorcy Programu.
6. Sposób realizacji Programu - realizatorzy Programu.
7. Przewidywane efekty realizacji Programu.
8. Monitorowanie programu.

Wstęp

Problem przemocy w rodzinie przez wiele lat przemilczany i marginalizowany, obecnie uważany jest za istotny problem społeczny. Samo zjawisko jest trudne do zdiagnozowania, jednak z analizy porównawczej wyników różnych badań wynika, że około 25% rodzin w naszym kraju jest dotkniętych problemem przemocy. Z doświadczenia osób i organizacji zajmujących się przemocą domową wynika, że wyżej wymienione statystyki nie oddają powagi problemu. Większość sytuacji przemocowych zachodzących wewnątrz rodziny nie wychodzi na „światło dzienne” i nie jest zgłaszanych. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci oraz osoby starsze, występuje ona we wszystkich warunkach społeczno – ekonomicznych i we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Ponad jedna trzecia badanych (37%) zna przynajmniej jedną kobietę – ofiarę przemocy ze strony swojego partnera. Kobiety częściej ujawniają przemoc. Dwie piąte kobiet (41%) zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. Natomiast więcej niż jedna piąta (22%) zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą. Prawie 70% sytuacji przemocy zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy. (H.D. Sasal „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie – niebieskie karty” wyd. PARPA Warszawa 2005).

Przemoc w rodzinie jest skomplikowanym i wieloaspektowym zjawiskiem niezbędne jest więc kompleksowe podejście do tego problemu a podejmowane działania muszą mieć charakter systemowy.

W Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zasadniczym celem jest ograniczenie skali problemu oraz skutków przemocy domowej. Program zakłada działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania społeczeństwa, interwencji w przypadku zaistniałej już przemocy, pomocy prawnej oraz psychologicznej ofiarom przemocy oraz działania wobec sprawców przemocy.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy.

Definicja przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Cechy charakterystyczne przemocy:

- jest intencjonalna - tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- występuje przewaga siły osoby stosującej przemoc,
- działanie lub zaniechanie działania jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej,
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne lub nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe czy też odroczone w czasie.

Rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna – zadawanie fizycznych ran, bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, szarpanie, policzkowanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi, zadawanie bólu;
- przemoc psychiczna (emocjonalna) – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą, straszenie, grożenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, wyśmiewanie, krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej;
- przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego i nieakceptowanych praktyk seksualnych, obnażanie się sprawcy, ukazywanie treści pornograficznych małoletnim, dotykanie narządów płciowych małoletnich;
- przemoc ekonomiczna – kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności ofiary, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny;

- zaniedbanie – długotrwałe niezaspokajanie podstawowych potrzeb osoby zależnej powodujące pogorszenie stanu zdrowia i zaburzenia rozwoju.

Cykl przemocy:

- faza narastania napięcia- wzrost napięcia i narastania sytuacji konfliktowych przyczyniające się do powstania agresji,
- faza ostrej przemocy – wybuch gniewu i wyładowania agresji,
- faza miodowego miesiąca – faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, sprawca przeprasza i obiecuje poprawę.

Jednak po jakimś czasie wszystko zaczyna się od nowa, przemoc jest procesem który się nasila, faza narastania napięcia i miodowego miesiąca jest coraz krótsza, a ostrej przemocy jest coraz dłuższa.

Charakterystyka ofiar przemocy:

Osoby, które doświadczają przemocy wymagają wieloaspektowego i długotrwałego wsparcia. Pomoc ofiarom przemocy jest bardzo trudna. Trudności te wynikają ze specyfiki osobowości ofiar przemocy (niskie poczucie własnej wartości, brak wiary w zmiany, silne poczucie winy) co powoduje, że osoby te szybko wycofują się z kontaktu, mają wysoki poziom lęku przed sprawcą, czują się od niego uzależnione i zupełnie bezradne. U ofiar przemocy domowej, nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń prowadzi m. in. do powstania syndromu wyuczonej bezradności i syndromu sztokholmskiego (uzależnienie ofiary od sprawcy). W celu zapewnienia ofiarom przemocy bezpieczeństwa i odzyskania kontroli nad własnym życiem, konieczne jest odizolowanie ich od sprawcy poprzez zapewnienie schronienia i objęcie szeroko rozumianym poradnictwem.

Oprócz indywidualnej pomocy kobietom, które zgłaszają problem długotrwałej przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony najbliższych, wskazane są regularne, grupowe spotkania o charakterze wspierającym i psychoedukacyjnym.

U osób, które doświadczały przemocy domowej szczególnie ważna jest praca nad własnymi emocjami, przeżyciami, które wpływają na ich relacje z dziećmi i stosowane przez nich metody wychowawcze. Osoby doświadczające przemocy mają małe poczucie wpływu na własne życie, co często skutkuje również ich dużą bezradnością w sprawach wychowywania własnych dzieci. Dlatego też konieczne jest wsparcie tych osób w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – akty prawne

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Jest on zgodny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Puławskiego w obszarze pomocy społecznej na lata 2005 – 2015.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – art. 6.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji programu to:

- Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Kodeks postępowania karnego,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. Charakterystyka zjawiska przemocy w powiecie puławskim – diagnoza

Według statystyk prowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie w województwie lubelskim w latach 2007 – 2009 liczba osób, które zgłaszały problem przemocy domowej wzrosła o 4,1 % z 2282 w 2007 r. do 2569 w 2009 r. Znaczna większość osób zgłaszających problem przemocy w rodzinie to kobiety będące klientami Ośrodków Interwencji Kryzysowej oraz Punktów Interwencji Kryzysowej, co stanowi 85,7 % osób doświadczających przemocy domowej, w 2009 r. ze schronienia w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia w województwie lubelskim skorzystało 107 osób.

Dane nt. przemocy w powiecie puławskim zgromadzone przez Komendę Powiatową Policji w Puławach	2009r.	2010r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	2172	2114
w tym dotyczących przemocy w rodzinie	81	73
w tym: - miasto	51	49
- wieś	30	24
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	145	107
w tym: - kobiety	80	68
- mężczyźni	9	5
- małoletni do ukończenia 13 lat	36	25
Liczba sprawców przemocy domowej	81	70
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	34	32
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 kk.	171	128
w tym zakończonych z aktem oskarżenia	132	96

Dla realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a także odpowiadając na potrzeby zdiagnozowane w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych utworzono w 2005 r. Punkt Interwencji Kryzysowej, który został przekształcony w 2007 r. w Ośrodek Interwencji Kryzysowej, następnie utworzono także hostel dla osób doświadczających przemocy. Hostel początkowo znajdował się na terenie Domu Dziecka w Puławach i składał się z niezależnych pomieszczeń: kuchni, toalety i pokoju dla 4 osób, od lipca 2010 r. został zaadoptowany drugi pokój na schronienie dla ofiar przemocy. Od lutego 2011 r. hostel został przeniesiony do budynku przy ul. Czartoryskich 6 w Puławach, składa się z dwóch pokoi, kuchni i łazienki. Ośrodek podejmuje działania interdyscyplinarne na rzecz osób i rodzin będących w stanie

kryzysu, świadcząc poradnictwo psychologiczne i prawne oraz pełniąc całodobowe dyżury telefoniczne przez wszystkie dni tygodnia.

W 2009 r. z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Puławach skorzystały 132 osoby, schronienie w hostelu otrzymały 3 rodziny (łącznie 5 osób), natomiast w 2010 r. pomocą OIK objęto 155 osób, 5 matek z dziećmi (14 osób) umieszczono w hotelu dla ofiar przemocy.

Zaprezentowane dane oraz prognozy wzrostowe zjawiska przemocy zawarte w Strategii Powiatu Puławskiego wskazują na potrzebę działania na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.

4. Cele programu:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej poprzez działania propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
2. Działania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię oraz zapewnienie schronienia.
3. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez min. realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.

Cele działań i przewidywane efekty odnoszą się do obszarów:

- *Profilaktyka* – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.
- *Edukacja* - przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwościach pomocy.
- *Interwencja* - przerwanie przemocy, ochrona ofiar, propagowanie izolowania sprawców od ofiar przemocy, podejmowanie oddziaływań edukacyjno- korekcyjnych na sprawców.

- *Wspieranie* - przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

5. Odbiorcy programu:

1. Ofiary przemocy w rodzinie:

- dzieci,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby starsze,
- współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych.

2. Świadkowie przemocy.

3. Sprawcy przemocy w rodzinie.

6 . Sposób realizacji Programu – zadania

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizowany on będzie poprzez:

Nr	Zadanie	Działanie	Realizator
1.	Edukacja społeczna i promocja zachowań społecznych wolnych od przemocy . Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją swoją i rówieśników.	Opracowanie i rozpropagowanie materiałów(ulotek, plakatów itp.) na temat zjawiska przemocy i jej zapobiegania. Kampanie edukacyjno-informacyjne. Rozwijanie poradnictwa rodzinnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Organizowanie i prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz grupy wsparcia dla dzieci doświadczających przemocy lub będących jej świadkami	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, świetlice i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

2.	Współpraca instytucji na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie. Poradnictwo specjalistyczne.	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy - kuratorzy zawodowi Szkoły
3.	Pomoc i wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej - poradnictwo indywidualne: psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne i prawne. Wsparcie grupowe (grupa wsparcia dla ofiar przemocy) oraz prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie. Budowanie systemu instytucji współpracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie- organizacja spotkań w zależności od potrzeb klientów OIK.	PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy - kuratorzy zawodowi, szkoły, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR
4.	Działania edukacyjno-korekcyjne dla sprawców przemocy	Indywidualne spotkania edukacyjno- korekcyjne dla sprawców przemocy. Warsztaty korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy(program korekcyjno-edukacyjny został opracowany w 2007 r.)	PCPR, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień MONAR Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy - kuratorzy zawodowi

7. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą w powiecie puławskim.
2. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy rodzinie.
3. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
4. Wzrost kompetencji osób profesjonalnie zajmujących się pomocą ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

8. Monitorowanie programu

Ocenę realizacji programu będzie dokonywane raz w roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach oraz przedstawiane w sprawozdaniu z działalności PCPR. Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe zadania i cele jest możliwe w każdym czasie o ile okaże się to konieczne i celowe. Jego opracowanie ma na celu lepsze, skuteczniejsze, efektywniejsze i pełniejsze zapewnienie pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc w Powiecie Puławskim.

UCHWAŁA Nr VII/56/2011

RADY POWIATU W PUŁAWACH

z dnia 20 kwietnia 2011 roku

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Puławskim na lata 2011 – 2015”

Na podstawie art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 z późn. zm.) Rada Powiatu w Puławach uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Puławach

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Wojciech Kuba